

УКРАЇНСЬКА НИВА ЖИТТЯ. ШКРІБЛЯК ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ

Іван ЗЕЛЕНЧУК,
канд. фіз.-мат. наук,
ст. наук. співроб. філії
«Гуцульщина» НДІУ МОН

Народився син Петро в родині Шкрібляків 2 січня 1933 р. у с.Верхній Ясенів Верховинського району Івано-Франківської області. Його родина з діда-прадіда займалась полонинським господарством, а сам він став славним орачем і сіячем на ниві освіти, науки, культури.

Прадід Петра Васильовича Шкрібляк Михайло, одружившись 1849 р., перейшов з Яворова Косівського району в с.В.Ясенів. Якщо в Яворові родина Шкрібляків займалась в основному різьбярством, то тут, ближче до Чорногори, її представник обзавівся господаркою, до якої входило також три полонини.

Навики і уміння до полонинського господарства передались його синам і внукам. Проте «золотий вересень» 1939 р., а також воєнні і післявоєнні лихоліття знищили традиційний уклад господарювання, відірвавши тодішні й наступні покоління від цього типу ведення господарства. Одні з них владою «трудящих» відправлені були на довгі роки в Східні регіони «радянської батьківщини», інші, хоч і залишились на своїй рідній Гуцульщині, однак зазнали тут чимало утисків,

обмежень, злиднів та інших бід під «зорею радянської влади», яка одним дарувала напівдармову працю в «колективному господарстві», забравши в них землю, іншим – «гуштруди на лісорозробках», оплата за які була украй мізерною.

Усе це обмежувало доступ до освіти та можливості її одержання. Склалась ситуація, коли родина Михайла Шкрібляка, як і сотні тисяч їй подібних, збільшувалась і розширювалась. Адже ж у нього було три сини і дві дочки, які народили і виховали півтора

¹«Україна», «Народ» – періодичні видання відповідно народної (виходило в Чернівцях) і радикальної (у Львові) партій.

²Идеться про виступ із читанням поеми, що й відбувся 1913 р.

десятька внуків та правнуків, дитинство, юність і зрілість яких саме співпали з нелегкими часами, оскільки їхня доля розкинута повсюдно на одній шостій планеті. Але кількість становила близько півсотні. З усіх нащадків цієї родини лише одному її представнику, і то за випадкових обставин вдалося здобути вищу освіту і стати освітянином-науковцем. Це випало на долю одного з правнуків Михайла Шкрібляка, Петра Шкрібляка, нині директора філії «Гуцульщина» Науково-дослідного інституту Міністерства освіти і науки України.

Його шкільний вік співпав з періодом війни та першими післявоєнними роками, коли шкіл не було, а тоді, коли вже стали появлятися, то вони були настільки далеко, що з віддалених гірських присілків їх відвідувати було не можливо. Неможливість відвідувати школи спричинювалась тут не лише через їх віддаленість, частими погодними стихійними лихами в горах, а це доповнювалось постійних злочинними акціями енкаведистських формувань, страшною депортацією осінню 1947 р. та в наступні роки постійними прохажив на дорогах, особливо по безлюдних гірських місцях, частими їх арештами, допитами з різними формами знущань і навіть убивствами не лише дорослих, а й підлітків, масовим голодом 1946-1947 рр. та іншими бідами. Водночас чималі податки накладались на горян «владою трудящих» за клаптики гірської малородючої землі: як грошима, так і живою худобою та продуктами. Це вимушувало масово постійно використовувати в домашньому господарстві працю дітей і підлітків, що безперечно, у багатьох випадках унеможливлювало їхнє навчання та одержання освіти. Складна ситуація склалась і в родині Шкрібляків, коли правнук Михайла Петро протягом 8-ми років шкільного віку не навчався.

Однак тут склалась випадкова ситуація, яка змінила обставини. Осіню 1948 р. до центральної частини с. Рівня, що входить до складу В.Ясенівської сільської ради, переводять початкову школу з Рівні на присілок Лихонький. Це уможливило відвідувати її з інших, більш віддалених у горах, присілків. Цим моментом скористувався і Петро Шкрібляк: за 2 роки (протягом 1948-1949 і 1949-1950 навч. р.) він закінчив 4 класи, а за наступні – 2 (1950-1951 і 1951-1952 навч. р.) – закінчив у сусідньому селі Краснолілі неповну середню школу. Зразу ж став працювати в тій школі діловодом – бухгалтером. Наступного року поступив на заочне навчання в Чернігівське педагогічне училище. Закінчив його в 1958 р. У 1955 р. перейшов на роботу в Краснолілівську сільську раду на посаду секретаря, а згодом – її головою.

З 1959 по 1964 рр. навчався на історичному факультеті Чернівецького державного університету. Після його закінчення працював директором школи, а з 1973 по 1986 рік завідувачим відділом освіти Верховинського району Івано-Франківської обл. Ще навчаючись в університеті, постійно займався науковою роботою, часто виступав з доповідями і науковими повідомленнями на студентських конференціях у Чернівецькому і навіть Московському університетах, за що неодноразово відзначався грамотами та іншими видами заохочень. Не порвав з науковою роботою, працюючи на посаді директора школи та завідуючого районним відділом освіти. Це, звичайно, було однією з підстав направлення його в березні 1980 р. Міністерством освіти України в одnorічну аспірантуру. Після її закінчення весною 1981 р. працював понад 5 років науковим співробітником Інституту філософії НАН. Але із загостренням кризового стану в середині 80-х років відбувається скорочення штатів, стає неможливим забезпечення житлом. Тому П.Шкрібляк у липні 1986 р. переходить на роботу у Верховинський район на посаду директора середньої школи-інтернату. На цій посаді працює до серпня 1993 р., продовжує брати участь у регіональних і всеукраїнських наукових та науково-педагогічних заходах (конференціях, семінарах, інших заходах). Напередодні і в час проведення Всеукраїнського з'їзду освітян, що проходив наприкінці 1992 р., працював у складі експертної комісії Верховної ради України з питань підготовки і проведення освітянського форуму. Тоді він виконував від

горян Карпат важливу місію – представляв у Кабінеті Міністрів України матеріали проекту Закону України «Про статус гірських населених пунктів України», який згодом став Законом. У першій половині 1992 р. на базі очолюваної П.Шкрібляком школи-інтернату проходив Всеукраїнський семінар директорів шкіл-інтернатів та працівників обласних управлінь освіти, що відали навчально-виховними закладами інтернатного типу, з питань використання народних традицій, звичаїв і художніх промислів у національному вихованні учнів. Учасниками цього семінару було дано добру оцінку роботи колективу цієї школи-інтернату і багато чого ними було запозичено й впроваджено в практику у себе, на місцях.

У серпні 1993 р. П. ШКРІБЛЯК очолив новостворену наукову установу в Карпатах – філію «Гуцульщина» Інституту українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (нині філія «Гуцульщина» Науково-дослідного інституту українознавства Міністерства освіти і науки України) та забезпечує організацію її роботи. Понад півторадесятирічна праця в наукових структурах НАН, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, а згодом Міністерства освіти і науки України, стала позитивною для його наукового зростання. Як науковець, П. Шкрібляк веде науково-дослідницьку роботу з етнічно-національних, освітянсько-культурних, природо-економічних проблем регіону Гуцульщини, впровадження вивчення українознавства і гуцульщинознавства в навчально-виховних закладах Гуцульського краю тощо. Він є членом Міжнародної науково-координаційної ради з проблем українознавства, бере активну участь у міжнародних, Всеукраїнських і регіональних наукових заходах (конференціях, семінарах, круглих столах та ін.), систематично публікує наукові та науково-популярні статті з досліджуваних проблем, виступає в засобах масової інформації, намагається налагоджувати співпрацю з іншими науковими закладами, державними органами влади, суспільно-громадськими інституціями.

За роки роботи у філії «Гуцульщина» Науково-дослідного інституту українознавства Міністерства освіти і науки України Шкрібляком П.В. зроблено понад 100 доповідей і наукових повідомлень на конференціях та інших наукових заходах, з них більше 30 на міжнародних, опубліковано майже 60 статей в наукових збірниках і журналах та 75 – у центральній, регіональній і місцевій пресі, зроблено ряд виступів по українському, регіональному і місцевому радіомовленню тощо.

Тематика основних його доповідей на міжнародних наукових конференціях: «Гуцульщина в контексті загальнонаціональних процесів України (Крим-Алушта, вересень 1995 р.), «Іван Крип'якевич – дослідник історико-національних процесів на Гуцульщині XIV-XVIII ст. (м. Кіровоград, 25 жовтня 1996 р.), «Формування екологічної свідомості – один з важливих напрямів збереження природного середовища в умовах Карпат» (Закарпатська область, Рахів, 25-27 вересня 1997 р.), «Українознавство в загальноосвітній школі: наукове та організаційне забезпечення навчального процесу» (м. Київ, 26 жовтня 2000 р.), «Матеріальна і духовна культура гуцулів у загальноукраїнському контексті: підсумки, сучасний стан, перспективи» (Верховина 7 вересня 2001 р.), «Українознавство – науково-теоретична основа розбудови Української незалежної держави» (Київ, 20 жовтня 2001), «Стан, тенденції та перспективи розвитку освіти в регіоні Гуцульщини» (Косів, 12 вересня 2002 р.), «Природо-екологічна свідомість як важливий чинник збереження природного середовища в умовах Карпат: історія, сучасний стан, проблеми і перспективи» (Рахів, 14-16 жовтня 2002 р.) та ін.

Петро Шкрібляк – автор ряду проектів, рекомендацій наукових конференцій, круглих столів та ін. наукових заходів, що проводились у регіоні Гуцульщини з етнічно-національних, мовних, культурно-освітніх, природо-екологічних проблем краю. З його ініціативи створено Асоціацію керівників органів місцевого самоврядування Гуцульського регіону, вивчено й узагальнено досвід освітян Черняхівської області з

питань впровадження та вдосконалення вивчення українознавства.

Як керівник наукової установи Петро Шкрібляк особливу увагу приділяє активізації науковців, видавничій справі, впровадженню науково-теоретичних напрацювань в практику тощо. Внаслідок цього невеликим колективом очолюваної ним наукової установи, філії «Гуцульщина», підготовлено і опубліковано понад 30 книг і брошур, 250 статей у наукових збірниках і журналах, близько 400 у центральній, регіональній і місцевій пресі, зроблено близько 300 доповідей на конференціях та інших наукових заходах, понад 400 виступів по всеукраїнському, регіональному та місцевому радіомовленню, спільно з Всеукраїнським об'єднаним товариством «Гуцульський календар», журнал «Гуцульщина», перевидано 5-томну монографію Володимира Шухевича «Гуцульщина», організовано роботу експериментальних майданчиків з питань реалізації концепції Інституту українознавства про школу-родину в Яблунецькій школі-садку, одному з початкових класів Верховинської школи-інтернату, Верховинського району Івано-Франківської області, Підзахаричському навчально-виховному комплексі Путильського району Чернівецької області та з питань написання і захисту випускних творчих робіт у Криворівнянській ЗОШ I-III ступеня ім. М.Грушевського.

Характерними рисами в науковій, педагогічній,

суспільно-громадській роботі Петра Шкрібляка є високопрофесійне та патріотичне ставлення до виконання своїх обов'язків, всебічність інтересів висока культура та скромність. Це і є важливим чинником позитивних результатів його роботи та адекватності їх оцінки й винагород. У 1971 р. Петро Шкрібляк нагороджений медаллю «За трудову відзнаку», у 1983 р. – медаллю «Ветеран праці», у 1991 р. і 2001 р. значками «Відмінник освіти України». Неодноразово нагороджувався грамотами Міністерства освіти, правління товариства «Знання» України, Івано-Франківської обласної адміністрації, Верховинської райдержадміністрації та районної ради.

І водночас – особлива нагорода: повага й любов колег по роботі, освітяни, науковців, широкої громадськості України та зарубіжжя.

Високий лет Петра Шкрібляка, то ж є всі підстави сподіватися на його нові здобутки в ім'я розквіту рідного краю, всієї України.

Одна з найхарактерніших рис Петра Шкрібляка – винятково дбайливе ставлення до виховання кадрів інтелігенції нового покоління, до проблеми координації діяльності українознавчих центрів.

Тому по всій Україні у нього багато однодумців, а опорою філії «Гуцульщина» є справжні реформатори освіти й науки України.